

Mirovina mora biti posljedica plaćanja osiguranja – sve ostalo su društvene privilegije

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2009/8/31 22:12:32

U Hrvatskoj postoji obvezno mirovinsko osiguranje. Novac za plaćanje toga osiguranja zovemo doprinos za mirovinsko osiguranje. Temelj za stjecanja prava na mirovinu i osnov za utvrđivanje visine mirovine mora biti staž osiguranja i uplaćeno osiguranje. To su osnovna načela mirovinskog osiguranja. Prema rebalansiranom proračunu za ovu godinu s naslova mirovinskog doprinosu prikupiti će se 20. 156.472.498 kuna a za isplatu mirovina potrebno je 34.710.065.897 kuna što znači da se nedostajajućih 14 milijardi pridodaje iz državnog proračuna.

Za isplatu mirovina na temelju staža osiguranja u 2009. biti će potrebno 25.775.137.000 kuna od čega 15,1 milijardu za starosne mirovine, 5,1 milijardu za invalidske, 3,9 za obiteljske i za isplatu 100 kuna plus 6% 1,5 milijardi kuna. Kuda odlazi preostalih 8.934.928.000 kuna?

U Hrvatskoj danas od 1. 159. 881 korisnika mirovina, njih 979.820 steklo je to pravo prema općim mirovinskim propisima a čak 180.061 prema „povoljnijim uvjetima“ odnosno posebnim zakonima i posebnim pravilima u kojima staž osiguranja i uplaćeno osiguranje nisu imali nikakav utjecaj ni kod utvrđivanja prava na mirovinu ni kod utvrđivanja visine mirovine. Za te „povoljnije“ mirovine u ovoj godini potrebno je osigurati onih 8,9 milijardi kuna.

Ovakav sustav mirovinskog osiguranja u kojemu je čak 15,5% korisnika mirovine dobivene pod „povoljnijim uvjetima“ nije više održiv. Da bi se spasio mirovinski sustav generacijske solidarnosti potrebno je učiniti nekoliko stvari.

Prvo, sva prava koja se ne temelje na mirovinskom osiguranju i uplaćenom doprinosu treba odmah maknuti iz mirovinskog sustava.

Drugo, u cjelovitoj analizi treba utvrditi postoje li još razlozi, društvene i gospodarske okolnosti koje su dovele do uvođenja pojedinih vrsti ovih društvenih privilegija. Tako će recimo lako dokazivo biti da danas više ne postoje razlozi za privilegije članova Vlade, Sabora u Ustavnom suda koji su 1995. godine bili navedeni u obrazloženju zakona kojim je uvedena ta mirovina a on je otprilike glasio kako „u Saboru ima znatan broj zastupnika koji nisu materijalno zbrinuti a nemaju uvjeta za mirovinu po općim mirovinskim propisima“.

S druge strane lako će se dokazati i to da i danas postoje društveno prihvatljivi razlozi za pravo na mirovine rudara iz Labina ili Raše ili recimo radnika koji rade na razminiranju.

Treće, za one korisnike „povoljnih mirovina“ koji to pravo već koriste i za koje se utvrdi da postoje društveno prihvatljiv razlog zadržavanja privilegije, napraviti novi sustav koji će se sastojati od a) mirovine i b) državnog dodatka. Mirovina bi se izračunavala prema stažu mirovinskog osiguranja i isplaćivala bi se iz mirovinskog osiguranja a državni dodatak utvrđivao bi se zakonom za svaku kategoriju posebno i isplaćivao bi se iz državnog proračuna.

Zakoni kojim bi se priznavao državni dodatak imali bi status „organskih zakona“ što znači da bi se usvajali apsolutnom većinom. Na ovaj način premostio bi se problem „stečenih prava“ i ustavnih prava sadašnjih korisnika.

Ėetvrto, za sve kategorije buduæih „povlaštenika“ za koje se utvrdi da postoje društveno prihvatljivi razlozi privilegije, u što po meni ne spadaju èlanovi Vlade, Sabora i suci Ustavnog suda, primjeniti model „mirovina plus državni dodatak“ ali uvesti ogranièenje da ukupna primanja ne mogu biti veæa od recimo tri prosjeæene mirovine.

Ovim modelom ostvarile bi se barem tri prednosti u odnosu na dosadašnji model: a) saèuvalo bi se osnovno naèelo mirovinskog osiguranja po kojemu je mirovina posljedica uplate osiguranja, b) štitio mirovinski fond generacijske solidarnosti naroèito kod uskaðivanja (rasta) mirovina i c) trajno izbjegla mogućenost da nakon nekoliko godina doðe do velikog nesrazmjera između visine mirovina iz generacijske solidarnosti i primanja „povlaštenika“ (nakon uvoðenja „saborskih mirovina“ odnos prosjeæna mirovina u odnosu na saborsku bio je 1:3,2 , danas je taj odnos 1: 4,87) .

Treba napomenuti da je se postojeæim korisnicima „povoljnijih mirovina“ dalo dvije privilegije: prva je u pravo na prijevremeni, raniji odlazak u mirovinu a druga u osnovici za izraèun visine mirovine koja ne uzima u obzir ni staž osiguranja ni masu uplaæenog doprinosa za osiguranje.

Peto, odmah, ne èekajuæi uvoðenje novog modela, posebnim zakonom jednokratno smanjiti sve povlaštene mirovine veæe od prosjeæene iz generacijske solidarnosti (2.146 kuna) za 10% ili uvesti ogranièenje da one pojedinaèno ne mogu biti veæe od tri prosjeæene mirovine (6.438 kuna).

korisnici	trav.05 br kor.	lip.09 br kor.	prosj. kn trav. 05	prosj. kn. lip. 09
Sudionici Nor-a	62 440	43 557	2.227	2.683
Posebni poslovi u policiji i pravosuðu	16 619	16 125	3.275	3.925
Hrvatska dom. vojska 41-45	28 189	20 481	1.891	2.208
Bivši politički zatvorenici	5 811	5 441	3.392	3.871
Prpadnici biv. JNA	13 918	11 540	2.560	3.028
Članovi HAZU	165	162	6.832	8.470
IV Sabora, SIV	475	307	2.107	2.699
Čl. vlade, zastupnici i suci ustavnog s.	345	479	8.598	10.453
Savezni kadar	76	75	3.256	3.788
Rudari Raša, Labin	255	363	2.799	3.125
Hrvatska vojska	11 006	10 863	2.831	3.525
Hrvatski branitelji	37 361	64 494	5.534	5.860
HVO-	2 233- trav. 08	6 174	3.188- trav.08	2.857

400) this.width=400" />

Prosjeæna mirovina temeljem staža osiguranja u travnju 2005. iznosila je 1.829 kuna a u lipnju 2009. 2.146 kuna.

Treba napomenuti da HZZMO u svojim podacima još uvijek ne iskazuje i podatke o mirovinama radnika na razminiranju koji to pravo takoðer ostvaruju po posebnom zakonu i po povoljnijim uvjetima.

Prilikom donošenja zakona o potvrdi ugovora BiH-RH o preuzimanju pripadnika HVO-a u mirovinski sustav Hrvatske, Jadranka Kosor je u Saboru iznjela procjenu da æe u prvoj godini primjene (2006.) broj korisnika biti oko 800, u drugoj oko 1100 a u 2008. kao završnu brojku korisnika navela je oko 2500 za što je potrebno osigurati 116.234.832 kune. Sada ih je veæ 6 174 a u 2009. za te namjene treba osigurati oko 211.669.000 kuna.